

คุณค่าของบทประพันธ์

บทนมัสการอาจารย์คุณและบทนมัสการอาจารย์คุณ มีคุณค่าที่ปรากฏ
หลายด้าน ดังนี้

๑. คุณค่าด้านวรรณศิลป์

- การเลือกสรรคำ
- การเล่นเสียง

- การใช้ภาพพจน์
- การเล่นคำ

๒. คุณค่าด้านสังคม

- ด้านคุณธรรม จริยธรรม

๑. คุณค่าด้านวรรณศิลป์

– การเลือกสรรคำ

ผู้ประพันธ์ ใช้ถ้อยคำภาษาที่เรียบง่าย อ่านแล้วเข้าใจได้ทันที
มีคำยากน้อยมากที่ต้องอ่านและแปลก่อน ได้แก่

- * บุษาน้อย (เพลงมาจาก ปุชนีย์) แปลว่า ครอบงำ
- * คุณานันต์ (คุณ สมาสกับ อนันต์) แปลว่า บุญคุณมหาศาล
- * อนุสาสน์ แปลว่า สั่งสอน
- * แก้ว แปลตามความหมายเดิมว่า ตั้งใจ

- การใช้ภาพพจน์

ผู้ประพันธ์ ใช้ภาพพจน์เพื่อแสดงการเปรียบเทียบ ระหว่าง
บุญคุณของพ่อแม่ กับสิ่งต่างๆ เพื่อให้เห็นถึงความสำคัญและความยิ่งใหญ่
ของพระคุณ

ในที่นี้ ผู้ประพันธ์ได้ใช้ อุปลักษณ์ แสดงการเปรียบเทียบ
อุปลักษณ์ คือการเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งเป็นอีกสิ่งหนึ่ง ที่มีลักษณะ
คล้ายกันหรือความหมายเหมือนกัน คำที่ใช้ในการเปรียบ ได้แก่ เป็น คือ
ใช้ เท่า ต่าง

อุปลักษณ์ อาจเรียกว่าชื่อหนึ่งว่า **การเปรียบเทียบ**

ตัวอย่างการใช้อุปลักษณ์

เปรียบหนักชนกคุณ
ใหญ่พื้นพสุธรา

ชนนี้คือฤพา
ก็ บ เทียบ บ เทียมทัน

เป็นการเปรียบเทียบ พระคุณของบิดา มารดา
ว่าหนักเป็นฤพา และยิ่งใหญ่เท่าพื้นพสุธา

- การเล่นเสียง

การเล่นเสียง เป็นความสามารถของผู้ประพันธ์ ที่สามารถเลือกคำที่มีเสียงใกล้เคียง สอดคล้องกันมาวางใกล้กัน ทำให้เวลาอ่านเกิดเป็นเสียงที่น่าฟัง ดึงดูดความสนใจ

การเล่นเสียงที่ปรากฏในบทประพันธ์นี้ คือ การเล่นเสียงพยัญชนะ
การเล่นเสียงสระ และการเล่นเสียงเบา – หนัก

- การเล่นเสียง

การเล่นเสียงพยัญชนะ

เมื่อมีการเลือกเสียงพยัญชนะเดียวกันหรือเสียงใกล้เคียงกัน
เวลาอ่านทำให้เกิดการกระทบกันของเสียง ก่อให้เกิดความไพเราะ เช่น

“ข้อ ขอ นบ ชนก คุณ”

มีการเล่นเสียงสัมผัสพยัญชนะ คือ ระหว่างคำว่า ข้อ, ขอ, คุณ
และระหว่าง คำว่า นบ, (ช) นก

การเล่นเสียงสระ

มีการเลือกเสียงสระที่เป็นเสียงเดียวกัน ทำให้เวลาอ่านเกิดการ
สับสนผิดสื่อนำฟัง เช่น “ตราบทนระคน ทุกข์”

มีการเล่นเสียงของคำว่า ทน กับ (ระ)คน (สระโอะ)

* บางวรรณคดีทั้งการเล่นเสียงพยัญชนะและสระ เช่น “โบเื่อและเจื่อจุน”

มีการเล่นเสียงพยัญชนะคือ โบกับเื่อ และ เจื่อกับจุน
เสียงสระ คือ เื่อกับเจื่อ (สระเอื้อ)

การเล่นเสียงเบา – หนัก

เป็นการเลือกคำที่ติดกัน ให้เกิดการออกเสียง เบาหนัก
สลับกันไป เช่น “พุ่มผักทะนุถนอม”

คำว่า ทะนุถนอม มีการออกเสียงเป็น เบา-หนัก-เบา
-หนัก สลับกัน

– การเล่นคำ

เป็นการเลือกคำที่ออกเสียงเหมือนกัน ใช้คำอื่นแทรกลงไป
ในคำเดิม ให้การออกเสียงเกิดความคมคายและมีความหมายที่
น่าสนใจ เกิดความไพเราะของเสียง เช่น คำว่า **เทียบเทียบ** นำมา
แยกเป็น ๒ คำ นำคำว่า บ มาแทรก ได้เป็น **บ เทียบ บ เทียบ**

นอกจากนี้ยังมีการเล่นคำคู่ตรงข้าม เช่น คำว่า **บ ทราบ** ก็ได้
ทราบ, ทั้บุญบาป ทุกสิ่งอัน

๒. คุณค่าด้านสังคม

– คุณธรรมจริยธรรม

บทประพันธ์ที่เรียนนี้ เป็นตัวอย่างของการใช้บทประพันธ์
แทรกการสอนจริยธรรมให้กับผู้อ่าน โดยปลูกฝังให้สำนึกในบุญคุณของบิดา
มารดา และบุญคุณของครูอาจารย์ ซึ่งต้องเป็นการเห็นคุณค่าของคนใกล้
ตัวก่อน เมื่อปฏิบัติเป็นประจำ จะทำให้เราเห็นคุณค่าของคนอื่นด้วย
นอกจากนี้ยังทำให้เรารู้จักเคารพยกย่องบุคคลที่ควรเคารพ
และรู้จักการแสดงความกตัญญูกตเวที

